

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO JE ABLÐDEVINYENYE NJU KPEÐODZINYA

KPKPLJYIDEME

Esi woðe dzesi kɔtɛe be, amegbetowo katã fe gomekpɔkpɔ sɔsɔe, anye gomedokpe na amegbetofomea fe ablɔdemenɔɔ, nute fewawo kple nɔtifa fa le xexeame ta la.

Esi eme va kɔ fãa be, ablɔdevinyenye si nye amegbetɔ desiadɛ tɔ la nɔ mabumabu akpɔ gbɔe wòtso be hlɔnuwawo dɛ amegbetofomea nɔ va bɔ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre dɛ nuwana vloɛ sia nɔti ale woðe adzɔgbɛ heðoe kpɔkpɔa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetɔ nana agbe le ablɔdɛ me, aɛ e fe didi agbɔ faa wawo manɔmee, asubɔ nusi dzi wòwɔ se, avo tso nɔdzidodoname si me eye hiãkame maganye agbenɔɔ fe afɔklinu na ame hahawo o nɔti la,

Esi woðo kpe edzi be, ehiã be se nadzɔ Amegbetɔ fe Ablɔdevinyenye nɔ Kpeðodzinya la nɔ, be ametetedeto kple funyafunyawawo ame magawɔ be ame aɛke naye edokui ta uli gei la to aglãdzedze me o nɔti la,

Esi wohiã vevie be woado dukɔ kple dukɔwo dome kadodo dɛ nɔ le xexemedukɔwo katã dome ta la,

Esi Xexeme Dukɔ Fofuawo dɛ adzɔgbɛ le wo fe ðoðo si te wode asie la me be, to Amegbetɔ fe ablɔdevinyenye nɔ Kpeðodzinya me la, amegbetɔ desiadɛ, edanye nyɔnu alo nɔtsu o, fe gomekpɔkpɔ sɔ eye wokpɔ mɔ be to esia me la, hadomegbenɔɔ azɔ dɛ nɔ, ablɔdɛ asu amesiame si wu tsã eye agbenɔɔ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi dukɔ siwo katã da asi dɛ Kpeðodzinya dzi la dɛ adzɔgbɛ be yewoakpɔ egbɔ be amesiame de bubu Kpeðodzinya la kple amewo fe ablɔdemenɔɔ bliboe nɔ kpakple nɔkuléle dɛ ðoðo la nɔti to dɛkawawo me kple Xexeme Dukɔ Fofuawo la,

Esi eme kɔ fãa be gomekpɔkpɔ kple Ablɔdemenɔɔ gomesese tsitotsito nye nu vevito wu, hena takpɔkpɔ na adzɔgbɛdɛdɛ sia bliboe ta la,

XEXEME DUKO FOFUAWO JE TAKPEKPEGã LE GBEFã ÐEM:

Amegbetowo fe Ablɔdevinyenye nɔ Kpeðodzinya sia be, enye ðoðo si dzi mieda asi dɛ na amewo katã le xexeame godoo. Miele mɔkpɔkpɔ me be amesiame kple xexeame habɔɔ desiadɛ le afisiafi azɔ dɛ Kpeðodzinya sia nu. Woakakae dɛ xexeame katã to efiafia kple emedɛdɛ na amewo me. Esia awɔ be amewo nase Kpeðodzinya la gome eye woaxɔe, awɔ dɛ edzi be, agbenɔɔ natsɔ afo nyuie le Dukɔ siwo le Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔɔ me la me. Wokpɔ mɔ be woakaka Kpeðodzinya la dɛ Xɔɛasinyigba siwo dzi dum dukɔ aɛwɔ le la hã me hena dzidzedzekpɔkpɔ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 1

Wodzi amegbetowo katã ablɔdeviwoe eye wodzena bubu kple gomekpɔkpɔ sɔsɔe. Susu kple dzitsinya le wo dometɔ desiadɛ si eyata wodze be woana anyi le dɛkawawo blibo me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 2-LIA

Ele be amesiame nakpɔ gome le ablɔdevinyenye fe ðoðo siwo katã le Kpeðodzinya la me me. Woawo ðoðo siawo dzi vovotodeameme manɔmetɔ dɛ e fe dzɔtsofe, nɔtigbalɛ fe amadede, nɔtsu alo nyɔnyuie, gbegbɔgbɔ, wɔsehamenɔɔ, dunyahamenɔɔ, ame fe susu fe vovototo, devinyenye alo dɛ fe tɔxɛ aɛke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aɛke fe dunyahenyawo alo e fe dukɔ fe kadodo kple dukɔ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukɔ si me wòtso la danye dukɔ nɔ-edokui si o, edanye xɔɛasi dukɔ alo dukɔ manɔdokui si o, vovotodeameme nuwana aɛke mayi edzi ku dɛ enu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 3-LIA

Ele be amesiame nanc agbe leabɔde kple dedienɔnc me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 4-LIA

Womatsɔ ame adeke awɔ kluvie alo ade awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le mɔ vovovoawo nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 5-LIA

Womawɔ funyafunya ame, asẽ tame le enu, awɔ hlɔnu adeke de enu, ahe to ne ahaɖi gbẽe o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo taviuli me vovototomanɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe ɔɔnudrɔ̃fewo hena ɖɔɖɔdɔwɔwɔ siwo ku de efe abɔɖevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 9-LIA

Womalé ame adeke akpasesẽtɔe, azi edzi de gaxɔme, alo anyae le dukɔa me de adzemadze dzi o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si nu wotsɔ nya ɖo hekpɔe yi dukɔa fe ɔɔnudrɔ̃fe, afisi ɔɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia nkunc o la, nade to efe nyawo me ku de efe gomekpɔkpɔ, efe dɔdeasiwo kple hlɔnya ɖesiade fomevi si woatsɔ de enu la me ne.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 11-LIA

1. Womabu ame adeke agɔdzela le wɔna ade si to nuɖeɖi me ne la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenyɛ be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.

2. Womabu ame adeke agɔdzela de nuwɔna ade si mele dukɔa alo gbetaduko adeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzɔ o. Nenema ke womana tohehe adeke si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 12-LIA

Ame adeke mekpɔ mɔ atɔ sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame adeke mekpɔ mɔ ato mɔ adeke dzi anya nu tso ame ade kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame adeke mekpɔ mɔ afo ɖi ame bubu nkɔ alo agblẽ enu o. Se la de mɔ be ame ade si nu woade afo sia fomevi ɖo la, nauli eɖokui ta faa se la nɔdɔwɔwɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiame kpɔ mɔ aɖi tsa ayi dukɔ ɖesiade me, anc afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me yele la fe lifowo o.

2. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ le amesiame si be woadzo le efe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate ɲu atrɔ gbɔ va efe dukɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 14-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ le amesiame si, si aua yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ́ sitsofe.

2. Womagbe sitsofemɔ́nu kpɔ́kpɔ́ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ɔ́ ɔ́ vodada siwo meku ɔ́ dunyahenyawo ɲu alo esiwo tsi tre ɔ́ Xexeme Dukɔfofuawo fe ɔ́ɔ́ɔ́wo ɲu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔ́kpɔ́ le amesiame si.

2. Womatsɔ́ akpasesě axɔ́ dukɔ́mevinyenye le ame aɔ́ke si o, eye womaxe mɔ́ na ame aɔ́ke si di be yeatrɔ́ azu dukɔ́ bubu me tɔ́ la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 16-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li na ɲutsu kple nyɔ́nu siwo tsi nyuie ate ɲu aɔ́ srɔ́ la si be woadɔ́ amesi nyo na wo la, ado fome. Dztsofe, dzrovinyenye alo subɔ́subɔ́ manye mɔ́xenu o. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ sɔ́sɔ́ li na wo be woadɔ́ wo nɔ́ewo. Nenema ke woagate ɲu agbe wo nɔ́ewo hã faa.

2. Womazi srɔ́ɔ́ɔ́ ɔ́ ame aɔ́ke dzi o. Ele be srɔ́ɔ́ɔ́ la nanye srɔ́ɔ́ɔ́ eveawo fe didi.

3. Le dzɔ́dzɔ́me nu la, fomee nye gɔ́medɔ́kpe na amegbetɔ́fomea, eyata enye dukɔ́ ɔ́siaɔ́ fe dɔ́deasi be woakpɔ́ fome ɔ́siaɔ́ fe dedienɔ́ ɔ́ nyawo gbɔ́.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 17-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li be nuncamesi ate ɲu anɔ́ ame ɔ́ka si eye woagae ɲu anɔ́ ame ma kple ame bubuwo si ɔ́ du.

2. Womatsɔ́ akpasesě axɔ́ ame aɔ́ke fe nuncamesi si le esi la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 18-LIA

Amesiame kpɔ́ mɔ́ abu tame le eɔ́kui si le ablɔ́ me, awɔ́ efe dzitsinya ɲudɔ́ abe alesi wòlɔ́ ene eye wòasubɔ́ le mɔ́ si dze enu la nu. Ablɔ́demɔ́nu sia gɔ́mee nye be ame aɔ́ ate ɲu agbe nu ɔ́ tso efe xɔ́se gbɔ́ eye wòagasubɔ́ nu bubu si wòlɔ́ faa. Nenema ke wòkpɔ́ mɔ́ anɔ́ eɔ́kui si ko alo abɔ́ ha kple ame bubuwo le subɔ́subɔ́hawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔ́na la ɲuti le adzame alo gaglãgbɔ́ to mɔ́ ɔ́siaɔ́ nu mɔ́xexe manɔ́mee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 19-LIA

Amesiame kpɔ́ mɔ́ abu tame le eɔ́kui si eye wòadɔ́ efe susu agblɔ́ faa mɔ́xexe manɔ́mee. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ sia ɔ́ susuawɔ́ le ame ɔ́kui si le ablɔ́ me ɔ́ eme. Esia gɔ́mee nye be ame aɔ́ke mekpɔ́ mɔ́ ado akplamatsee le wɔ́na sia me o. Egalɔ́ mɔ́nu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ́ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe ɔ́ susu siwo do go tso nyagbefãɔ́ɔ́ ɔ́siaɔ́ fomevi me kaka me. Le wɔ́na siawo me la, lifowo kura gɔ́ hã manye mɔ́xenu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔ́ mɔ́nukpɔ́kpɔ́, li na amesiame.

2. Womazi ame aɔ́ke dzi be woanɔ́ habɔ́ɔ́ aɔ́ me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ɔesiaɔe si le efe dukɔ fe dziɔduɔnyawo me. Ate ɔu anye eya ɔutu alo ametiatia aɔo wo tefe le akɔdada me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaɔe sɔsɔe be woakpɔ gome le kpekpeɔɔɔ siwo keɔ dziɔduɔ nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.
3. Dziɔduɔ ɔesiaɔe fe ɔusẽ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woade ɔusẽ sia afia le xeyixi tɔxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɔɔɔ nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada ako la, ade nu aɔaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aɔe si dzi woda asi ɔo ɔudɔwɔwɔ me.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 22-LIA

Hadomegbenɔɔ kple dedienɔɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaɔe. Ehiã be dukɔmevi ɔesiaɔe nakpɔ esia ade dzezii kɔtɛ to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɔekawɔwɔ kadodo kple gbetadukwɔ ɔuti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeɔɔ siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔɔ kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɔo si le vevie ɔutu la ɔuti.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 23-LIA

1. ɔɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia ɔwɔna si nyo ne la. Ati efe ɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ ɔe ɔo me ta vevie.
2. Fetu ɔeka fomeviwo xɔxɔ ɔe ɔwɔna ɔeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be ɔwɔla la nate ɔu akpɔ eya ɔutu, srãa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesi wodze amegbetɔ be wòano agbe ɔudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado albe abe hadomegbenɔɔ fe viɔe ene.
4. Amesiame kpɔ mɔ aɔo ɔwɔlawo fe habɔɔ anyi alo age ɔe ɔesiaɔe si woɔo anyi xoxo la me ɔe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɔduɔɔwɔla be woana gbɔɔmee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxe aɔewo dzi gake woaxe fetu dedi ne. Womaɔe ga aɔeke le efe fetu la me ɔe xeyixi siwo me menɔ ɔo me la ta o.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 25-LIA

1. Agbenɔɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nana sesẽ, eya ɔutu, srãa kple viawo nana dedie to nuɔdu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɔɔnana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔɔ me la xɔxɔ me. Ne ɔwɔna mele ame aɔe si o la, mɔnukpɔkpɔ li ne be ne edze ɔo alo zu wameto, srãa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɔe ɔo ɔe edzi si awɔe be magate ɔu awɔ naneke le ɔɔkui si o hã la, woakpɔ kpekpeɔɔ.
2. Ele be woatsɔ beléle tɔxe na vinɔwo kple ɔeviwo eye woana kpekpeɔɔ wo. Ele be woakpɔ ɔevi siwo dzilawo ɔe wo nɔewo ɔe ɔɔɔnu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɔe wo nɔewo ɔe ɔɔɔ nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEɔODZINYA ɔOɔO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nana anyi na hehexɔxɔ le aɔaɔduɔwo kple ɔwɔna tɔxewo me. Le sukukɔwɔ dede gome la, woade mɔ na amesiwo ɔu ɔutete le la be woage ɔe hehexɔfe siawo.
2. Ele be hehenana amewo fe taɔɔzinu nanye be woatu amegbetɔ ɔesiaɔe ɔo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɔmenɔɔ fe gmedokpe nakpɔ ɔɔyiyi to bubudede gmedokpe sia ɔu me. Esia ahe nugomesese, dzidodo kple xɔɔwɔwɔ ade dukwɔ, gbegbɔgbɔwɔ kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ ɔofuawo fe Habɔɔ fe nuwɔnawo nahe ɔutifafa va xexeamo godoo.

3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fɔmevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɔ siwo hã dona tso dzɔdzɔmenuwo nɔti nunya kple aɖanudɔwɔnawo me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li be woauli ame aɔe fe nutovɛ ta to se nɔdɔwɔwɔ me. Nutovɛ sia ate nɔ anye agbalẽnɔnɔ, hakpakpa alo aɖanɔ nu bubu ɔesiade fɔmevi si nye ame la fe asinudɔwɔwɔ si nɔti tɔnyenye le nɛ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 28-LIA

Gomekpɔkpɔ li na amesiame be wɔnɔ efe dukɔ me habɔɔwɔ alo dutahabɔɔ siwo me amewo fe mɔnukpɔkpɔwɔ kple ablɔɔvinyenye fe nyati siwo dzi míetɔ asii le Kpeɔodzinya sia me la xɔ anyino ɔo blibo.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 29-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔ me ngɔyidɔwɔ wɔwɔ mekpɔ dukɔmevi ɔesiade fe nkume le afisi efe ablɔɔvinyenye kple amegbetɔnyenye blibo le bɔɔe le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɔvinyenye nɔti dɔwɔwɔwɔ me la, wɔanye amesi awɔ ɔe ɔoɔ siwo dzaa dzi sea da asi ɔo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔkpɔwɔ kple ablɔɔmenɔnɔ si hea agbe nyui nɔnɔ, tomedafa kple dzidzeme sɔ gbɔ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔsɔminasɔe fe wɔnawo fɔ ke ɔe to nyuie le.

3. Mele be woawɔ mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɔvinyenye nɔti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ fɔfɔwɔwɔ fe taɔɔɔzinuwo kple didiwo gbɔ o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 30-LIA

Mele be ame aɔeke naɔe naneke si le Kpeɔodzinya sia me la gɔme abe dukɔ ɔeka aɔe kɔnɔ tɔ wɔnye ene o. Medze be ameha alo ame ɔeka aɔeke natsɔe abe mɔnukpɔkpɔ ene awɔ wɔna aɔe alo aɔe afɔ aɔe si agblẽ nu le gomekpɔkpɔ kple ablɔɔmenɔnu siwo woxlẽ fia le Kpeɔodzinya sia me la nɔti o.
